

AWLV-Nieuwsbrief – augustus 2010

Redactie: Joanneke Hees en Robert Hirschel

nummer 28

Van de redactie

Ook in deze A WL V-Nieuwsbrief hebben we weer genoeg te melden over activiteiten van de afgelopen en komende tijd. Allereerst wil ik u wijzen op het HVV-archeologieboek dat binnenkort verschijnt en als ons jubileumgeschenk aan alle leden ter beschikking wordt gesteld.

Verder zoeken we nog mensen voor het bemannen van de stand op Open Monumentendag en voor de klusdag de week daarop. Geeft u op!

Maar u hoeft niet alleen te werken, we hebben ook nog leuke dingen, zoals een excursie naar Xanten in oktober. Verderop leest u hoe u zich kunt opgeven.

Verder nog allerlei andere zaken, zoals nieuws uit het Stadsmuseum, de regioarcheoloog, de VVE en de Algemene Ledenvergadering, om maar eens wat te noemen. En bovendien een stuk van Wim van Horssen over de grappen van de Noortheylaan.

Joanneke Hees

Nieuw boek van de HVV + jubileum A WL V

Eindelijk is het dan zover. Op Open Monumentendag, zaterdag 11 september 2010, verschijnt het lang verwachte boek uit de reeks "Historisch Voorburg" van de Historische Vereniging Voorburg (HVV). Het boek waaraan verschillende leden van de A WL V een bijdrage hebben geleverd, is getiteld "Archeologisch onderzoek in Leidschendam-Voorburg. Enkele hoogtenpunten 1985-2010".

Het eerste exemplaar van het boek zal 's morgens onder het oog van de plaatselijke pers worden uitgereikt aan onze voorzitter Kees van der Brugge. De locatie van deze feestelijke plechtigheid is nog niet bekend, maar zal vermoedelijk ergens in het oude centrum van Voorburg zijn.

Let op: Omdat de A WL V dit jaar 25 jaar bestaat, kunnen leden op Open Monumentendag een exemplaar van het boek komen afhalen bij onze informatiekraam bij de Oude Kerk in Voorburg.

Robert Hirschel

Open Monumentendag

Zaterdag 11 september 2010 is het weer Open Monumentendag. Net als andere jaren zal ook dit jaar de A WL V een kraam bemannen. Deze komt te staan bij de Oude Kerk in Voorburg. Het landelijk thema van Open Monumentendag is dit jaar "De smaak van de negentiende eeuw". Hoewel dit een periode is die wij bij opgravingen maar al te graag overslaan, hebben wij toch in onze werkruimte enkele voorwerpen uit die eeuw die wij in onze kraam kunnen tonen. Natuurlijk proberen wij die dag om belangstellenden enthousiast te maken voor archeologie in het algemeen en onze vereniging in het bijzonder. Wat zou het mooi zijn als wij in ons lustrumjaar er een aantal nieuwe leden bij zouden kunnen krijgen. Wij zijn daarom op zoek naar enthousiaste mensen die 11 september enkele uurtjes willen helpen om de kraam te bemannen. Opgeven kan bij het bestuur (zie colofon).

Voor meer informatie over het programma van Open Monumentendag in Leidschendam-Voorburg, kunt u kijken op www.omd-lv.nl.

Robert Hirschel

Vlietdagen

Een week later, op 17 t/m 19 september, vinden wederom de Vlietdagen plaats, dit keer voor de vijfde maal. Er zal wederom heel veel te beleven zijn op en rond de Vliet in Leidschendam-Voorburg, met onder andere de historische vlootshow, een drakenbootrace, kinderactiviteiten, muziek en van alles op culinair gebied, etc. De werkgroep zal deze keer geen stand bemannen zoals vorig jaar. Maar desondanks is het ongetwijfeld de moeite waard om een kijkje te gaan nemen bij al het spektakel. Het uitgebreide programma vindt u op www.vlietdagen.nl.

Joanneke Hees

Tentoonstelling ‘Waar- en onwaarheden over de Vliet’ in het Stadmuseum

Vlak voor de Vlietdagen, op 16 september, wordt in Stadmuseum Leidschendam-Voorburg de tentoonstelling ‘Waar- en onwaarheden over de Vliet’ geopend. Dit in het kader van het Jaar van de Historische Waterwegen van de Provincie Zuid-Holland.

De tentoonstelling zal een gevarieerd beeld geven over de geschiedenis van de Vliet en de bebouwing erlangs, zoals de buitenplaatsen. Ook de Romeinse tijd zal belicht worden met het verhaal over het Kanaal van Corbulo, dat – hoewel geen directe voorganger van de Vliet – globaal op dezelfde plek lag als de Vliet tegenwoordig. Daarbij zullen onder andere enkele vondsten uit de opgraving van het AAC/Projectenbureau in 2007/2008 op het terrein van Forum Hadriani te zien zijn, zoals de geconserveerde kadepalen van de Romeinse insteekhaven.

De kadepalen in de tentoonstelling Archeologie krijgt een gezicht (foto: Joanneke Hees).

De tentoonstelling loopt tot november 2010 in het Stadmuseum Leidschendam-Voorburg, Herenstraat 101 in Voorburg.

Joanneke Hees

Afscheid Alexandra Oostdijk bij Stadmuseum Leidschendam-Voorburg

Onlangs heeft Alexandra Oostdijk afscheid genomen van het Stadmuseum Leidschendam-Voorburg, voorheen Museum Swaensteyn, waar zij jarenlang directeur/ conservator

was. Zij heeft per 1 september een nieuwe baan als directeur/conservator bij Museum Tetar van Elven in Delft. Hoewel wij het natuurlijk erg jammer vinden dat ze weg is uit Voorburg, wensen wij haar veel succes bij haar nieuwe baan. Alexandra blijft bovendien gewoon actief als lid en bestuurslid van de AWLV. Momenteel loopt een sollicitatieprocedure voor haar opvolger in het museum.

Joanneke Hees

Junior regioarcheoloog

Al sinds enige tijd was er sprake van dat er in het kader van het Pact van Duivenvoorde een senior en een junior regioarcheoloog aangesteld zouden worden voor de drie gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Het duurde echter langer dan gedacht voordat dit ook daadwerkelijk in gang werd gezet. Vandaar dat de Leidschendam-Voorburgse archeologie in de tussentijd wordt waargenomen door Lauren Bruning van Hazenberg Archeologie. Maar inmiddels is er toch een junior regioarcheoloog aangenomen, die per half september zal beginnen. Naar een senior wordt nog gezocht. Wij hopen op een goede toekomstige samenwerking. We horen hier ongetwijfeld binnenkort meer van.

Joanneke Hees

VVE

Onlangs is er weer een vergadering van de Vereniging van Eigenaren van ons pand in de Van Naeltwijkstraat geweest. Het bestuur is verheugd te kunnen melden dat er inmiddels schot in het verhaal zit. De AWLV wordt bij het overleg vertegenwoordigd door Martin van Rijn en Kees van der Brugge. De meeste zaken rondom de brand zijn nu afgerond en de VVE kan zich nu gaan richten op het broodnodige (regulier) onderhoud aan het pand, zoals werk aan ramen en kozijnen, (buiten)muren en balkons. Daarvoor zijn offertes aangevraagd bij enkele aannemers.

Zelf zullen wij, onafhankelijk van de VVE, ook nog enkele zaken laten uitvoeren, zoals het vervangen van de noodverlichting, vluchtwegverlichting en het aanleggen van rookmelders in de onderdoorgang. In verband met de brand van afgelopen jaar bepaald geen overbodige luxe.

Joanneke Hees

Klusdag

Onze werkruimte is na de brand alweer enige tijd aardig op orde en werkbaar, maar toch zijn er nog wat klussen blijven liggen, zoals schilderwerk aan het houtwerk buiten. Het bestuur heeft dan ook een klusdag gepland op **zaterdag 18 september**. Wie zin heeft om de handen uit de mouwen te steken (en niet dringend naar de Vlietdagen hoeft), is van harte welkom om te komen meehelpen met klussen en opruimen! We beginnen om 9.30 uur en voor lunch wordt gezorgd. Laat even bij het bestuur weten of u tijd en zin hebt om mee te komen helpen.

Joanneke Hees

Verslag Algemene Ledenvergadering

Donderdag 27 mei jl. vond de Algemene Ledenvergadering plaats, het jaarlijkse treffen tussen leden en bestuur. Die avond zijn negen leden naar de werkruimte gekomen om de vier bestuursleden rekening en verantwoording te horen afleggen. In zijn openingswoord sprak onze voorzitter nog eens zijn dank uit voor de inzet van diverse leden om de werkruimte na de brand weer toonbaar te krijgen. Een speciaal woord van dank was er voor Martin van Rijn die naast al het werk dat hij na de brand heeft verricht, zich ook actief heeft beziggehouden met de Vereniging van Eigenaren. De meeste agendapunten werden vervolgens vlot afgewerkt. Er moest iets langer worden stilgestaan bij de punten die betrekking hadden op de financiën. Door allerlei omstandigheden was het niet gelukt om een compleet financieel verslag te produceren. Daardoor heeft de financiële commissie haar controlewerk onvoldoende kunnen verrichten. Het bestuur heeft van de vergadering mandaat gekregen om op zo kort mogelijke termijn in overleg met het administratiekantoor en de kascommissie de financiële zaken af te ronden. Inmiddels zijn alle stukken naar de gemeente verstuurd.

Om de draagkracht van het bestuur te vergroten is Joanneke Hees bereid gevonden om opnieuw van het bestuur deel uit te gaan maken. Zij zal de functie van penningmeester overnemen van Alexandra Oostdijk die zal aanblijven als gewoon bestuurslid.

Na de vergadering heeft Joanneke een boeiende lezing gegeven over de archeologische collectie van het Provinciaal Utrechts Genootschap (PUG), die zij aan het inventariseren is.

Robert Hirschel

Internet en website

Als archeologische werkgroep lopen we natuurlijk altijd een beetje achter qua technologie, maar sinds kort hebben we in de werkruimte nu ook een eigen internetaansluiting en daar zijn we erg blij mee. Zoals al eerder gemeld, willen we ook een eigen website in de lucht brengen. Dit was een tijdje blijven liggen, maar er is een eerste contact geweest met de AWN en als het goed is, kunnen we met de werkgroep aansluiten bij de landelijke site. Dat zou voor ons wel zo gemakkelijk zijn, aangezien vormgevingszaken dan geen hoofdbrekens meer hoeven te kosten en we ons kunnen richten op het vullen en bijhouden van de site. We houden u op de hoogte.

Joanneke Hees

Excursie naar Amsterdam

Vrijdagmiddag 20 augustus zijn we met een klein clubje leden op excursie naar Amsterdam geweest. Met vijf mensen togen wij met enige vertraging per trein naar de hoofdstad, die uitpilde van de mensen in verband met Sail, maar daar kwamen wij niet voor, dus dat was geen punt. Allereerst hebben we een bezoek gebracht aan het informatiecentrum van de Noord/Zuidlijn, waar we ons naast alle informatie over het boorproces en het tunneltracé vooral hebben gericht op de vitrines met archeologische vondsten die bij het grootschalige onderzoek naar boven zijn gekomen. De meeste vondsten dateren uit de afgelopen paar eeuwen, maar er zaten zeker boeiende zaken bij. Een topstuk was een grondboor uit de 17e eeuw, iets dat nog nooit eerder opgegraven was.

Informatiecentrum Noord/Zuidlijn (foto: Wim van Horssen).

De 17^e-eeuwse grondboor (foto: Wim van Horssen).

Daarna zijn we doorgegaan naar het Allard Pierson Museum voor de tentoonstelling *Sail Rome!* over de handel en de scheepvaart in de Romeinse tijd. De tentoonstelling toonde zowel Nederlandse als mediterrane objecten, waaronder enige zeer bijzondere vondsten, zoals het bronzen beslag van een scheepsroer. Tussen de Nederlandse vondsten waren een maquette van het Romeinse schip *De Meern I* te zien en een aantal geconserveerde houten vondsten uit die opgraving.

Maar wat voor ons natuurlijk het interessantst was, waren de vondsten uit Forum Hadriani uit de opgraving van het AAC (2007/2008). De geconserveerde kadepalen waren opgesteld naast een aantal rubbings die door een kunstenaar zijn gemaakt. Tevens waren er enige mooie stukken aardewerk te zien die in de haven zijn gevonden.

De middag eindigde met een bezoekje aan een zonnig terras. Al met al een zeer geslaagde excursie.

Joanneke Hees

Excursie naar Xanten

Er staat nog een excursie op de planning, maar dan wat verder weg: op zaterdag 23 oktober willen we een bezoek brengen aan het archeologisch park en museum in Xanten. Zoals u wellicht weet, ligt in Xanten de Romeinse stad *Colonia Ulpia Traiana*, waarvan

nog heel wat resten bewaard zijn. Een deel van de stad is op ware grootte gereconstrueerd. Het bijbehorende museum is onlangs verhuisd en helemaal vernieuwd, dus alle reden voor een bezoek.

Als u mee wilt, kunt u zich opgeven bij ondergetekende (joanneke.hees@gmail.com of 06-12878775). Ik hoor ook graag of u een auto ter beschikking hebt en eventueel wilt rijden.

Joanneke Hees

Veel kookgerei uit Noorthey

Een kleine groep leden is op de Schervenavond bezig met het beschrijven van de enorme hoeveelheid materiaal van boerderij Noorthey in Leidschendam. Daar is tien jaar geleden, voorafgaande aan een grote verbouwing, een opgraving geweest door de toenmalige Archeologische Werkgroep Leidschendam met assistentie van leden van andere werkgroepen uit de regio. Door vertrek van allerlei leden, ziekte en tenslotte de brand bij de werkruimte is de verwerking van al het materiaal sterk vertraagd, maar nu begint daar toch weer wat vaart in te komen.

De aandacht is nu geconcentreerd op de vondsten die zijn gedaan bij de opgraving in de stal (spoor 17). Die was gebouwd boven een gedempte sloot, waarin door de bewoners afval is gedumpt: zeer veel scherven van aardewerk en wat botten, leerresten en bouw materiaal. Aan de hand van dat afval proberen we een beeld te krijgen van de inventaris van de toenmalige bewoners en zo mogelijk ook hun activiteiten te dateren.

Een deel van de slootopgraving in de stal (spoor 17-7) is nu beschreven en ingevoerd in een database. Het gaat daarbij om ongeveer om 570 objecten met een totaalgewicht van bijna 30 kg. De belangrijkste aardewerkvorm daaronder is de grape, de kookpot op drie pootjes. Van de gevonden scherven in het genoemde spoor zijn er bijna 150 van deze grappen.

De grape werd voor het koken in het vuur gezet. Met de overgang van open vuur naar gesloten fornuis werd in de loop van de 18^e eeuw de grape vervangen door een kookpan zonder driepoot. De grappen van Noorthey dateren dus uiterlijk uit de 18^e eeuw. Op grond van hun vormkenmerken (een bolle of geknikte buik) is een groot deel zeker afkomstig uit de 17^e eeuw. Op de meeste grappen zijn nog de roetsporen te zien van hun gebruik in het vuur.

Enkele voorbeelden van graven uit de Noorthyllaan (foto's: Joanneke Hees).

Andere aardewerkvormen uit het genoemde spoor zijn onder andere pispotten en vierkante en ronde testen. In die laatste bakjes werden kooltjes gedaan voor verwarming. De scherven van deze vormen zijn echter minder talrijk dan die van de graven. Verder zijn er scherven van kannen, koppen, borden, schotels, bekers, lekschalen, deksels en kandelaars.

Het meeste aardewerk is rood. Slechts enkele zijn van het luxere faience ('Delfts blauw'). Het gaat bij het aardewerk uit de sloot dus om gebruiks-aardewerk en dan vooral uit de keuken.

Wim van Horssen

Erfgoedhuis ZH ontwikkelt speciale diensten voor belangenbehartigers archeologie

Zuid-Holland kent diverse verenigingen en genootschappen die zich belangeloos inzetten voor archeologie. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland biedt deze organisaties structurele ondersteuning en zet in op deskundigheidsbevordering bij vrijwilligers. Hun mening en bijdrage zijn hierbij van bijzonder belang.

Op 3 juli 2010 vond in Delft de eerste netwerkdag voor belangenbehartigers van

archeologie in Zuid-Holland plaats. Deze dag vormde het startsein voor een reeks van initiatieven die het Erfgoedhuis Zuid-Holland ontplooit in het kader van de belangenbehartiging van archeologie onder vrijwilligers.

Vaak wordt nog – ten onrechte – aangenomen dat de vrijwilliger met de invoering van de nieuwe wet op de archeologische monumentenzorg buiten spel is komen te staan. Het Erfgoedhuis tracht met zijn dienstverlening de rol van vrijwilligers in het huidige archeologische bestel te ondersteunen en te versterken. Eén van de voornaamste middelen die daarbij wordt ingezet is gericht op deskundigheidsbevordering. Zo wordt op donderdag 21 oktober 2010 een cursus georganiseerd die erop gericht is de verhouding tussen het vrijwilligersveld en de professionele archeologie ten volle te benutten.

Een andere nieuwe dienst van het Erfgoedhuis Zuid-Holland is de gratis digitale nieuwsbrief voor vrijwilligers. Geïnteresseerden kunnen zich hiervoor aanmelden door een e-mail te sturen naar baan@erfgoedhuis-zh.nl. Via de nieuwsbrief worden zij vier maal per jaar geïnformeerd over actualiteiten vanuit het Erfgoedhuis en de archeologische monumentenzorg, maar bovenal is de nieuwsbrief gericht op berichtgeving uit het vrijwilligersveld. Zo wordt verenigingen en genootschappen de mogelijkheid geboden om onderling informatie uit te wisselen en op de hoogte te blijven van elkaars activiteiten en bevindingen.

Druk in gesprek op de netwerkdag in Delft (foto: Janneke Plas, Erfgoedhuis Zuid-Holland).

Om de doelstellingen met betrekking tot de ondersteuning van de vrijwillige belangenbehartiging van archeologie te bewerkstelligen heeft het Erfgoedhuis medewerking uit het veld nodig. Om de nieuwsbrief te kunnen voorzien van interessante informatie worden

vrijwilligers opgeroepen om onderzoeksresultaten, aankondigingen voor activiteiten en andere berichten die passen binnen het karakter van de nieuwsbrief in te sturen. Voorts hoort het Erfgoedhuis graag wat men vindt van de dienstverlening en wat hieraan nog ontbreekt. Kopij voor de digitale nieuwsbrief en/of suggesties kunnen per post of per e-mail worden aangeleverd via onderstaande adresgegevens. Bezoek ook eens de website en zie wat het Erfgoedhuis nog meer voor het erfgoed van Zuid-Holland doet.

Erfgoedhuis Zuid-Holland
T.a.v. Janneke Plas
Postbus 3092
2601 DB Delft
plas@erfgoedhuis-zh.nl
www.erfgoedhuis-zh.nl

Aquarel van de pot van de Frekeweg van Inge

Deze mooie aquarel van twee potten van de Frekeweg kreeg de werkgroep van ons lid Inge Ooms als kerstkaart. Hij was per ongeluk niet opgenomen in de vorige nieuwsbrief, dus vandaar nu alsnog. Want zo'n bijzondere weergave van onze vondsten willen we natuurlijk met u delen.

Joanneke Hees

Open dag opgraving De Geer II, Wijk bij Duurstede

Voor de middeleeuws geïnteresseerden onder u: op zaterdag 4 september is er een open dag op de opgraving De Geer II in Wijk bij Duurstede.

In het plangebied De Geer II zullen woningen gebouwd worden. Daarnaast zal op de Reviuslocatie (aan de Remus) het Revius Lyceum worden gerealiseerd. Omdat de ondergrond verstoord wordt door de voorgenomen

planontwikkeling was archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Momenteel wordt op De Geer II door ADC ArcheoProjecten op meerdere plaatsen tegelijk opgegraven. De locatie levert veel informatie op uit de Middeleeuwen, de periode van de oude handelsnederzetting Dorestad. Er worden niet alleen resten van bewoning en ambachtelijke activiteiten gevonden, maar ook veel skeletten. Wie hebben hier gewoond van de 8^e tot de 12^e eeuw? Wie waren de begraven personen? Wat was hun relatie met het oude Dorestad? U bent tussen 12.00 en 15.00 uur van harte welkom om de verhalen te horen.

In Wijk bij Duurstede is sinds de jaren '60 van de vorige eeuw veel archeologisch onderzoek uitgevoerd. Elke aangelegde werkput is – sinds nummer 1, die is aangelegd in 1967 – doorgenummerd. Op 4 september wordt put 1000 aangelegd. Geheel toevallig door dezelfde machinist (Ben de Wit uit Maurik) die destijds ook werkput 1 aanlegde.

Kom zaterdag een kijkje nemen en beleef het verleden van Dorestad!

Locatie: Remus & Florapad, Wijk bij Duurstede.

Voorzitter AWLV: Kees van der Brugge
Oostvlietweg 12 B, 2266 BL Leidschendam
070-3272859

Secretariaat: mr Robert Hirschel
Rodelaan 155, 2272 SB Voorburg
070-3862998

**Werkruimte: Van Naeltwijkstraat 9a,
2274 NV Voorburg**
Werkavonden woensdag vanaf 20.00 uur.

E-mail adres van de redactie:
joanneke.hees@gmail.com